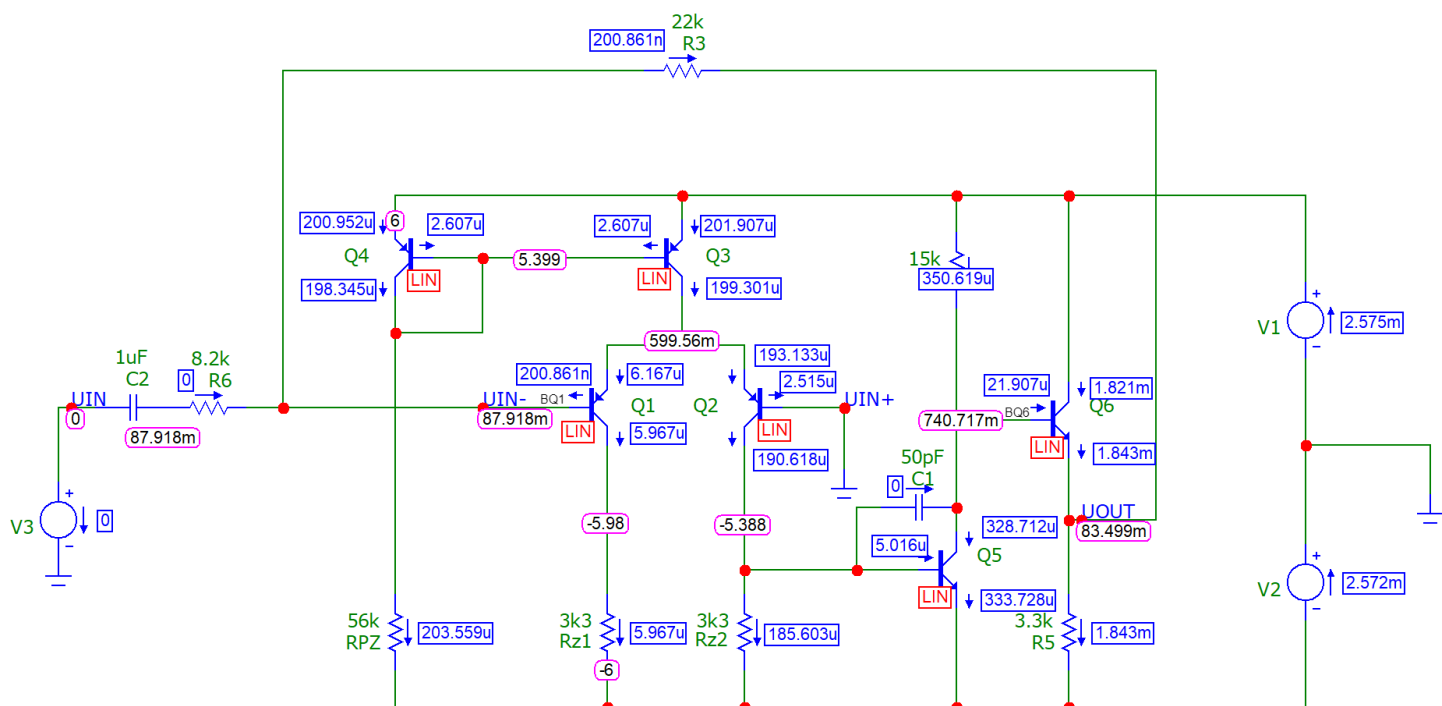

Operační zesilovač

obr 1: Schema zapojení bez poruchy s vyznačenými proudy a napětími

porucha	$U_{CQ3}[V]$	$U_{BQ6}[V]$	$U_{out}[V]$	$U_{BQ1}[V]$	$U_{RZ1}[V]$	$U_{RZ2}[V]$
0	0.58	0.81	0.172	0.049	-5.32	-4.78
1	0.58	0.81	0.174	0.049	-5.38	-4.76
2	0.58	5.34	4.69	1.28	-5.38	-5.37
3	-0.73	-4.73	-4.84	-1.31	-4.64	-4.74
4	0.58	0.801	0.176	0.049	-5.3	-4.76
5	0.578	-1.03	0.208	0.056	-5.34	-4.78
6	0.468	-0.355	-0.425	-0.112	-4.73	-5.38
7	0.577	0.173	0.173	0.053	-5.34	-4.79

Table 1: pracovní bod pro zapojení

Zesilovač bez poruchy

Vzniklý zesilovač má zesílením zhruba -2.7 , což je vidět na simulovaném průběhu bez poruch obr. 2. Při reálném měření dosahoval zesilovač výrazně menšího zesílení než v simulaci.

porucha 1

Při zkratu na R_{Z1} se simulovaný ani měřený průběh ve srovnání s bezporuchového stavu (viz obr. 2) téměř nemění. Proud bázi Q_1 je stále stejný a tím pádem i proud kolektorem Q_1 se téměř nemění. Napětí mezi emitorem a kolektorem Q_1 , však nepatrně stoupl a na tranzistoru je tím pádem rozptylován nepatrně vyšší výkon. Tranzistor by tak pravděpodobně měl o něco nižší životnost. Jen při měření napětí na kolektoru Q_1 je vidět nevelká změna podle simulace $36[mV]$.

porucha 2

Zkrat na R_{Z2} se projeví mnohem výrazněji protože na kolektor Q_2 je napojen další stupeň zesilovače. Při zkratu na R_{Z2} dojde zároveň ke zkratu báze emitor tranzistoru Q_5 který je tak trvale zavřený. Zavřený Q_5 znamená že tranzistor Q_6 bude naopak plně otevřen a na výstupu tak bude téměř napájecí napětí. Tato porucha se tedy projeví trvalou saturací výstupu, což potvrzuje simulaci viz obr. 3. Při reálném měření jsem však pravděpodobně měl na výstupu zapnutou AC vazbu místo DC a výstup je tak trvale na nule.

porucha 3

Zkrat mezi bázi a kolektorem Q_5 znamená že kolektor Q_2 připojen přímo na výstupní stupeň zesilovače. Ztráta zesilovacího stupně, který obrací fázi má za následek dvě věci. Za prvé zesilovač přijde své zesílení a za druhé přestává obracet fázi. Zároveň se posune napětí na bázi Q_6 směrem k zápornému napájení což má za následek i posun výstupního napětí směrem k záporné saturaci. To proto protože i při maximálním proudu který může téct přes R_{Z2} je napětí na něm stále blízké zápornému napájecímu napětí. Tomu odpovídá jak simulace, tak reálné měření viz obr. 4.

porucha 4

Při simulaci studeného spoje na C_1 byl výsledkem stejný průběh jako při simulaci obvodu bez poruchy. Při reálné měření se však výstup zesilovače silně rozkmital viz obr. 5. Kondenzátor C_1 totiž tlumil rezonance mezi parazitními prvky obvodu, které se při jeho odpojení naplno projeví.

porucha 5

Při rozpojení na R_5 zesilovač ztrácí možnost výstup stáhnout směrem k záporné saturaci. Tranzistor Q_6 schopen výstupní napětí jen zvýšit a nikoliv snížit. Kladná půlplna se tak přenesla na vstupu skrz rezistory zpětné vazby R_3 , R_6 a oddělovací kondenzátor C_2 . Záporná půlplna se nejprve dostane na výstup čímž vytvoří dostatečné napětí mezi bázi a emitorem Q_6 aby se tranzistor začal otevírat. V tu chvíli začne zesilovač obracet fázi. Při této změně chvíli trvá, než se vlivem zpětné vazby dostane dostatečné napětí až na bázi Q_6 , v tu chvíli se na výstupním objeví krátký zákmit a zesílení ještě lehce vzroste. Při další kladné půlplně opět chvíli trvá než napětí na bázi Q_6 klesne do saturační hodnoty a výstupní napětí tak okamžik jen lineárně roste, což je vidět na simulovaném průběhu obr. 6. Reálné měření se odlišuje od simulace, a vypadá jako by rozpojení nebylo úplné viz obr. 7.

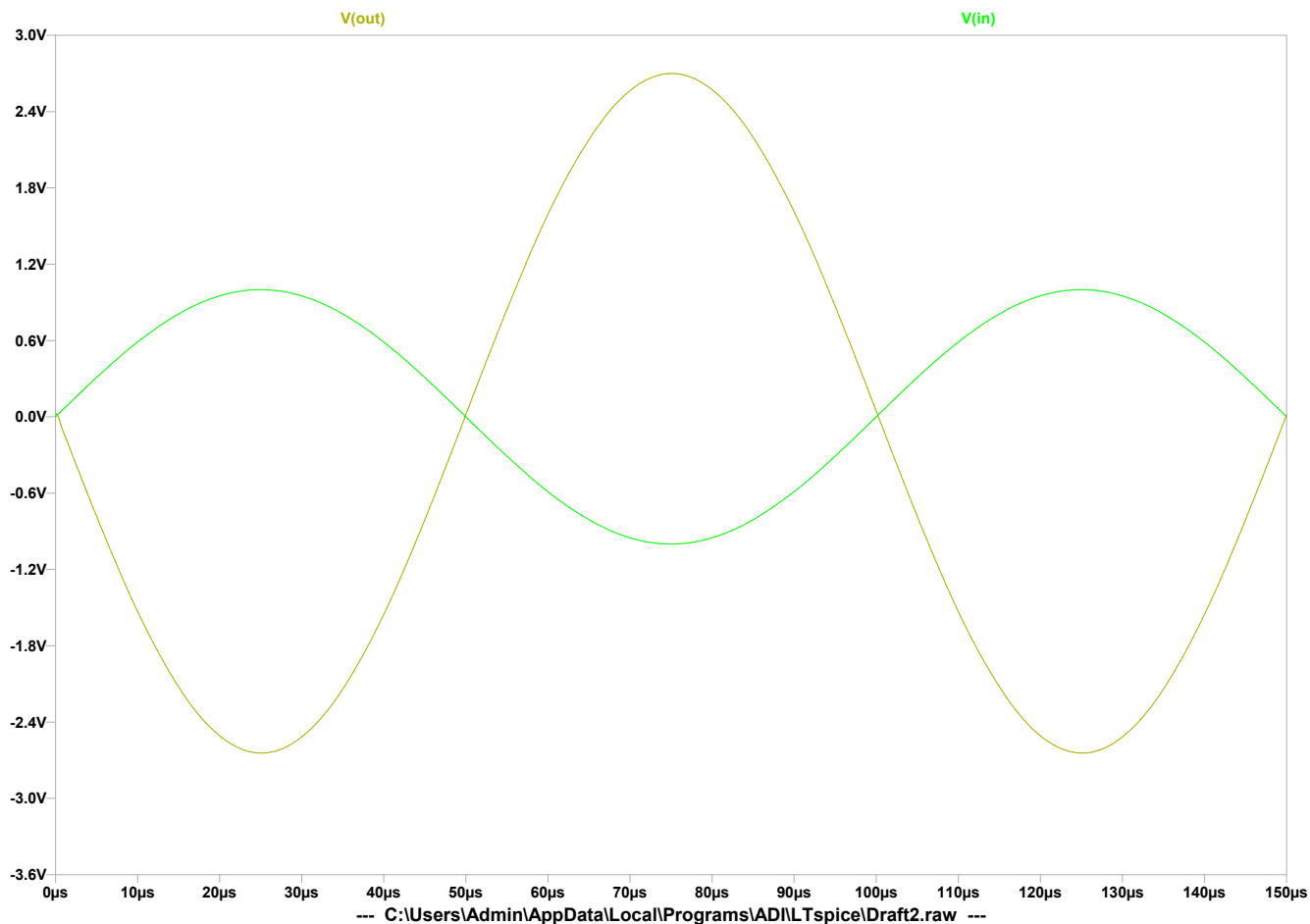
porucha 6

Při zkratu mezi bázi a emitorem Q_6 zesilovač přišel o výstupní zesilovací stupeň se společným kolektorem který má nízkým výstupním odporem. Jako výstup tedy slouží zesilovač se společným emitorem který má velký výstupní odpor. Při zatížení výstupu rezistorem R_5 tak začne napětí výstupu znatelně klesat směrem k záporné saturaci. Za prvé se tedy výrazně sníží zesílení a za druhé se střední hodnota výstupního napětí posune směrem k záporné saturaci viz obr. 9.

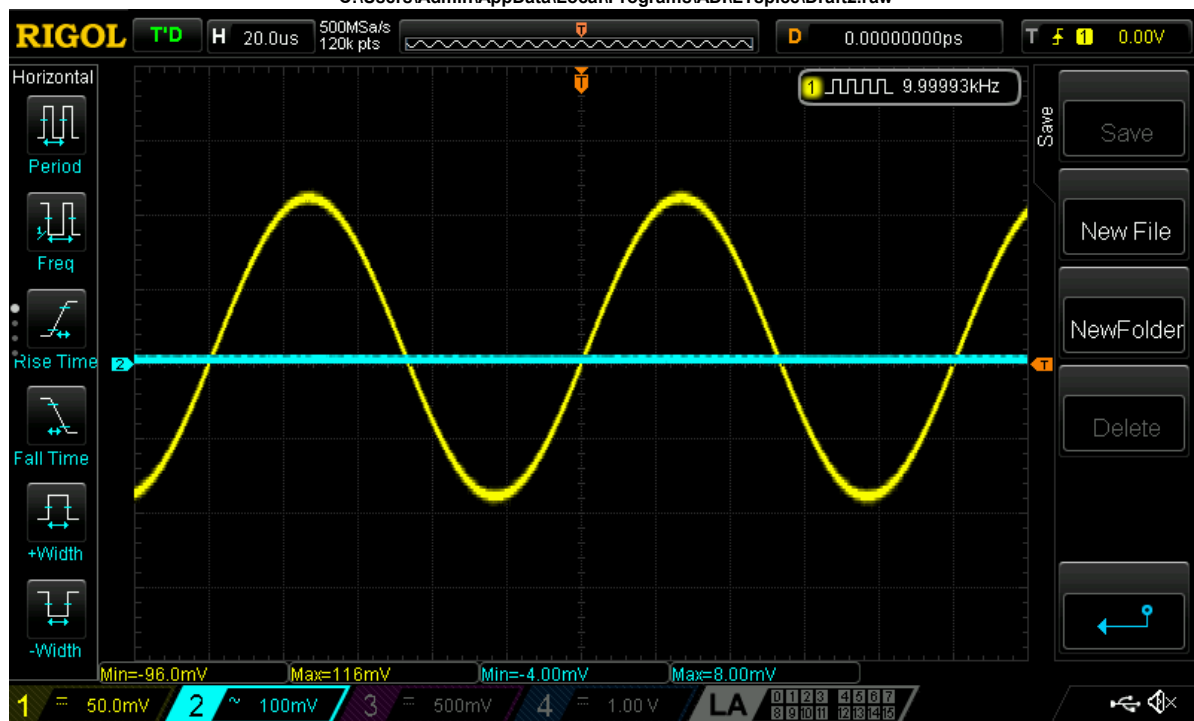
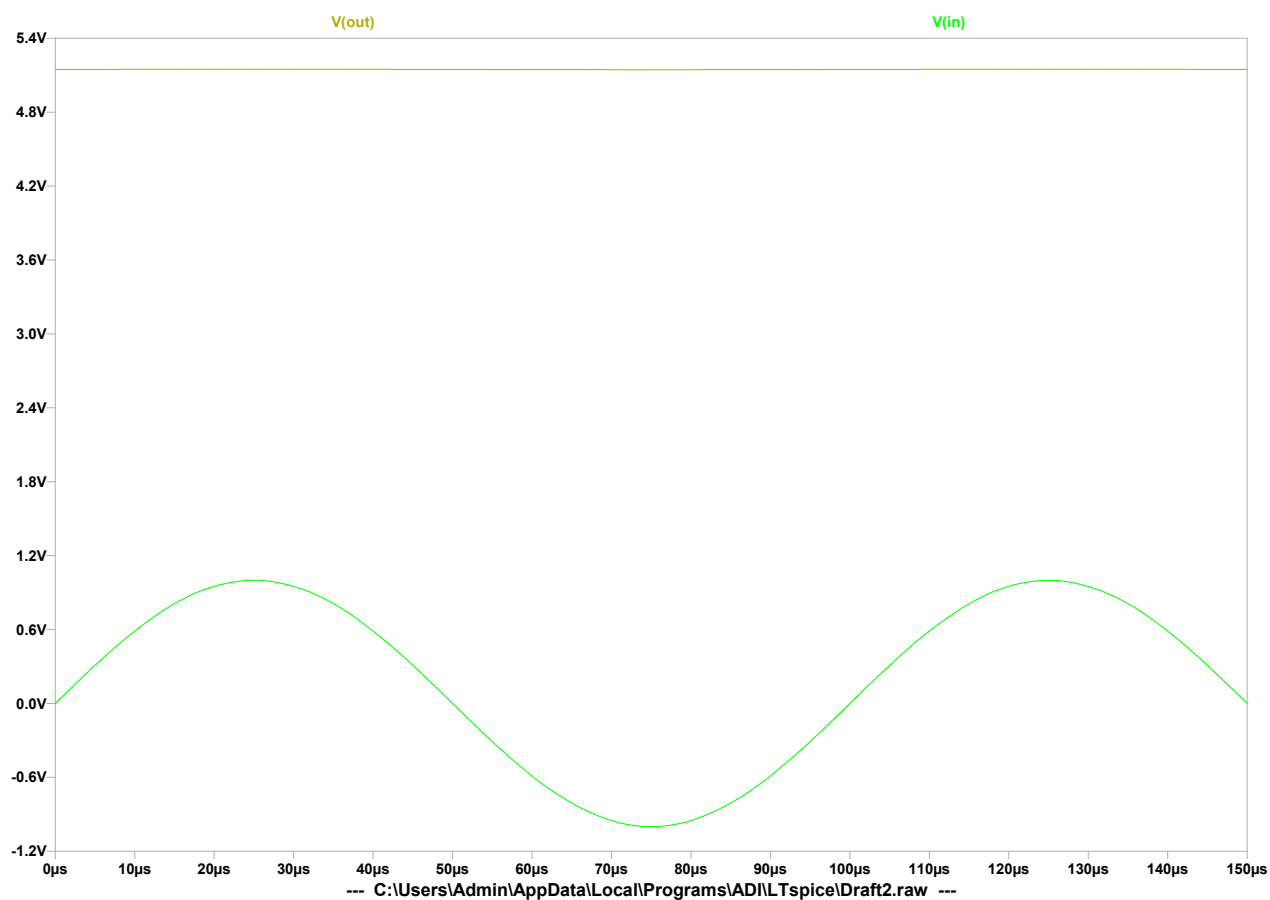
porucha 7

Stejně jako u porucha 6 zesilovač přišel o výstup s nízkým odporem. Tentokrát ale není odporem R_5 tažen k záporné saturaci a výstup tak není posunutý a i zesílení je více méně bez změny. Kvůli chybějícímu výstupnímu stupni se zesílením lehce menším než 1 je zesílení dokonce trochu vyšší než v bezporuchovém stavu. Zesilovač s takovouto poruchou by však trpěl i při malém zatížení ztrátou zesílení a případně stejnosměrným posunem, ten závisí na zapojení zátěže. Např. při zátěži mezi výstupem a záporným napájecím napětím bychom dostali průběh poruchy 6.

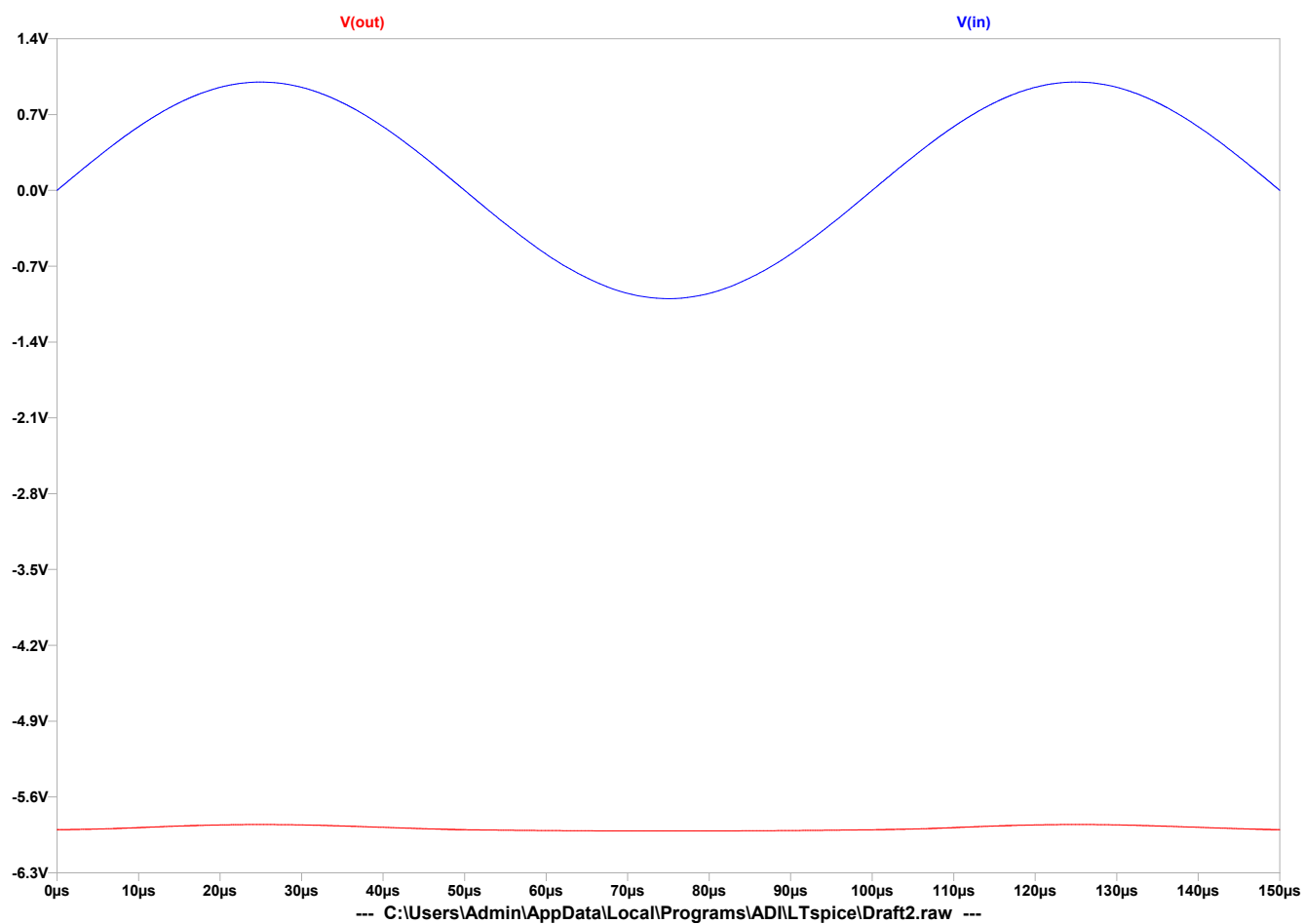
Časové průběhy poruch

obr 2: Simulace zapojení bez poruchy

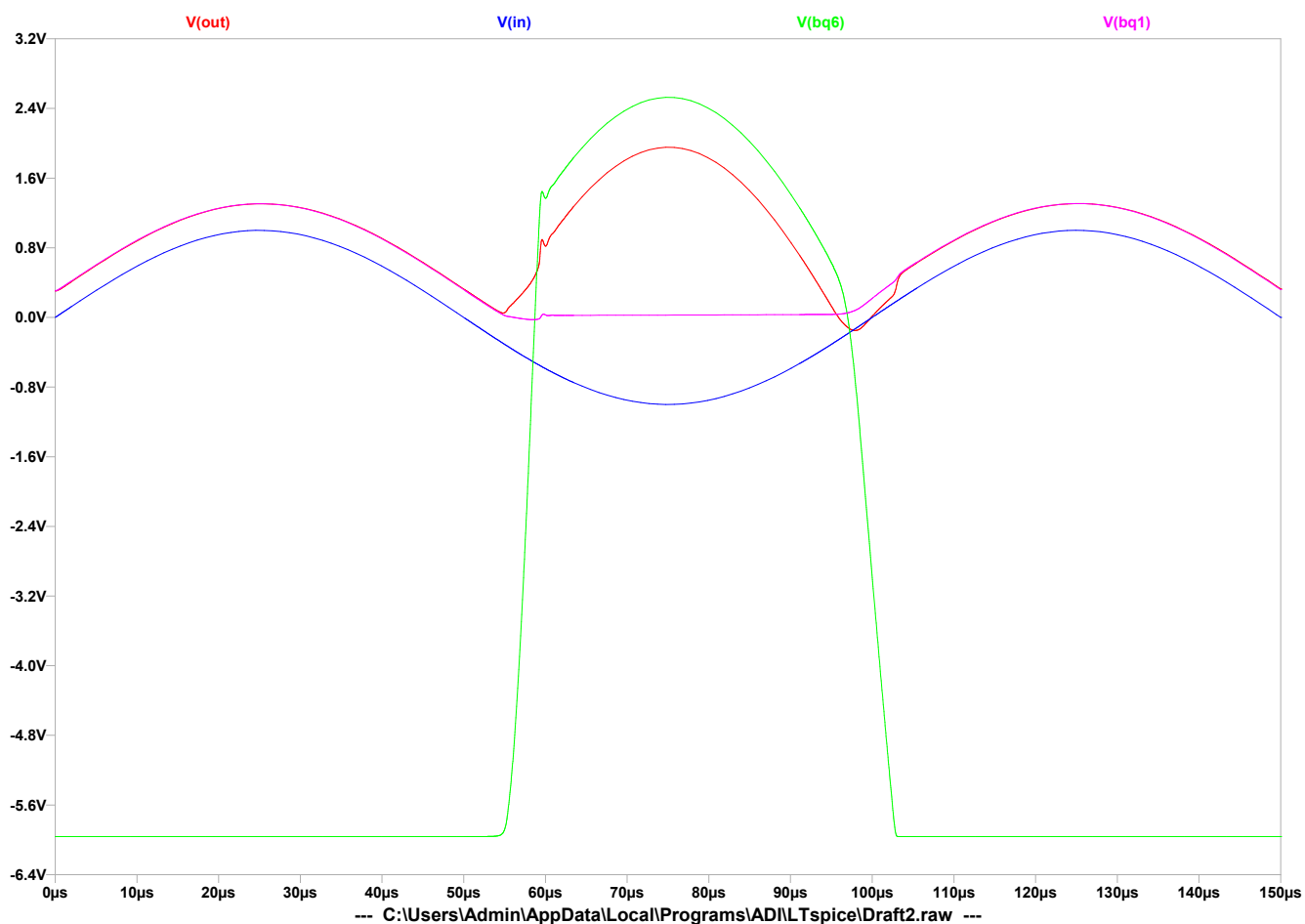
obr 3: Simulace a měření zkratu na odporu R_{Z2}

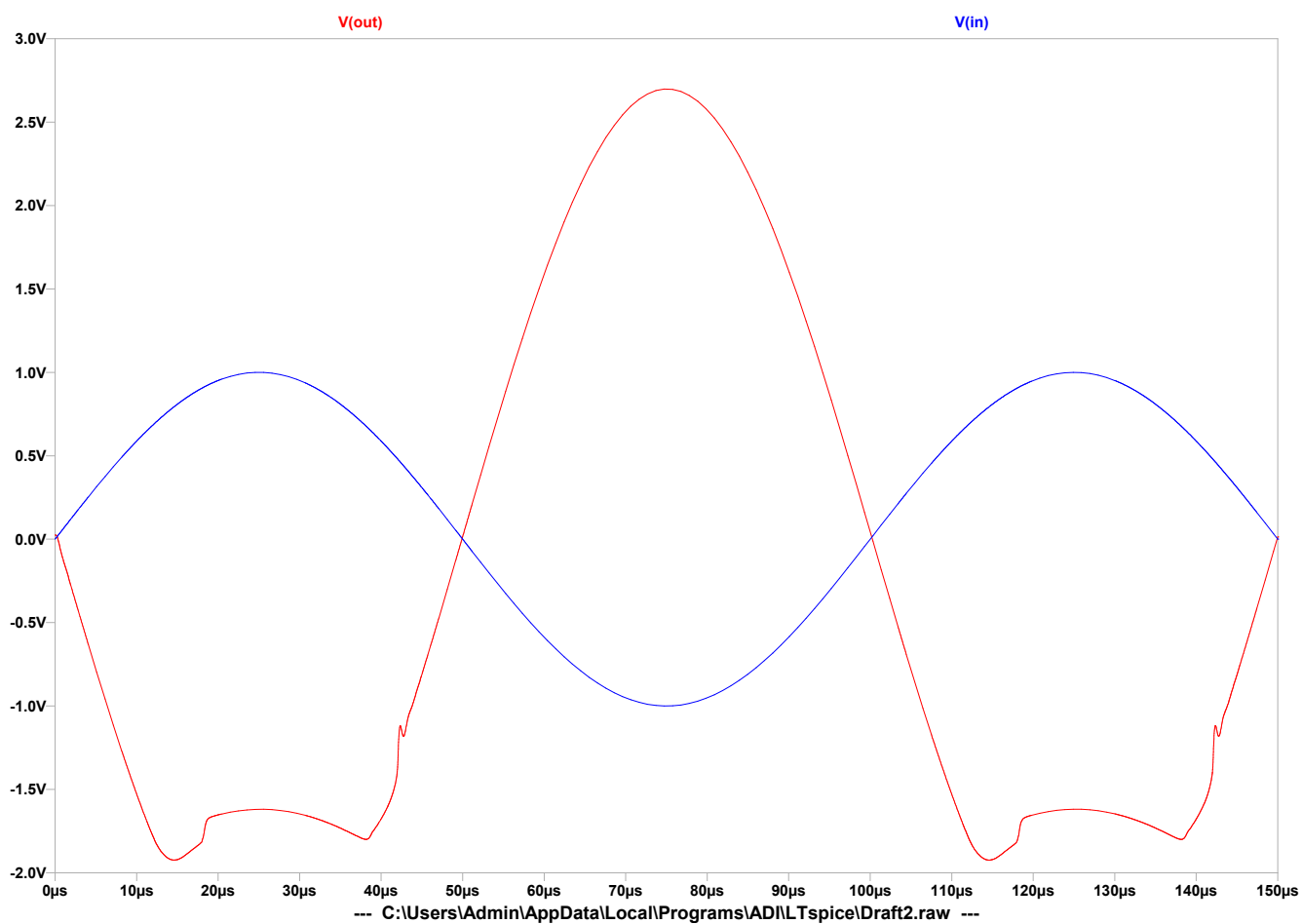
obr 4: Simulace zkratu báze kolektor Q_5

obr 5: Měření rozpojení na C_1

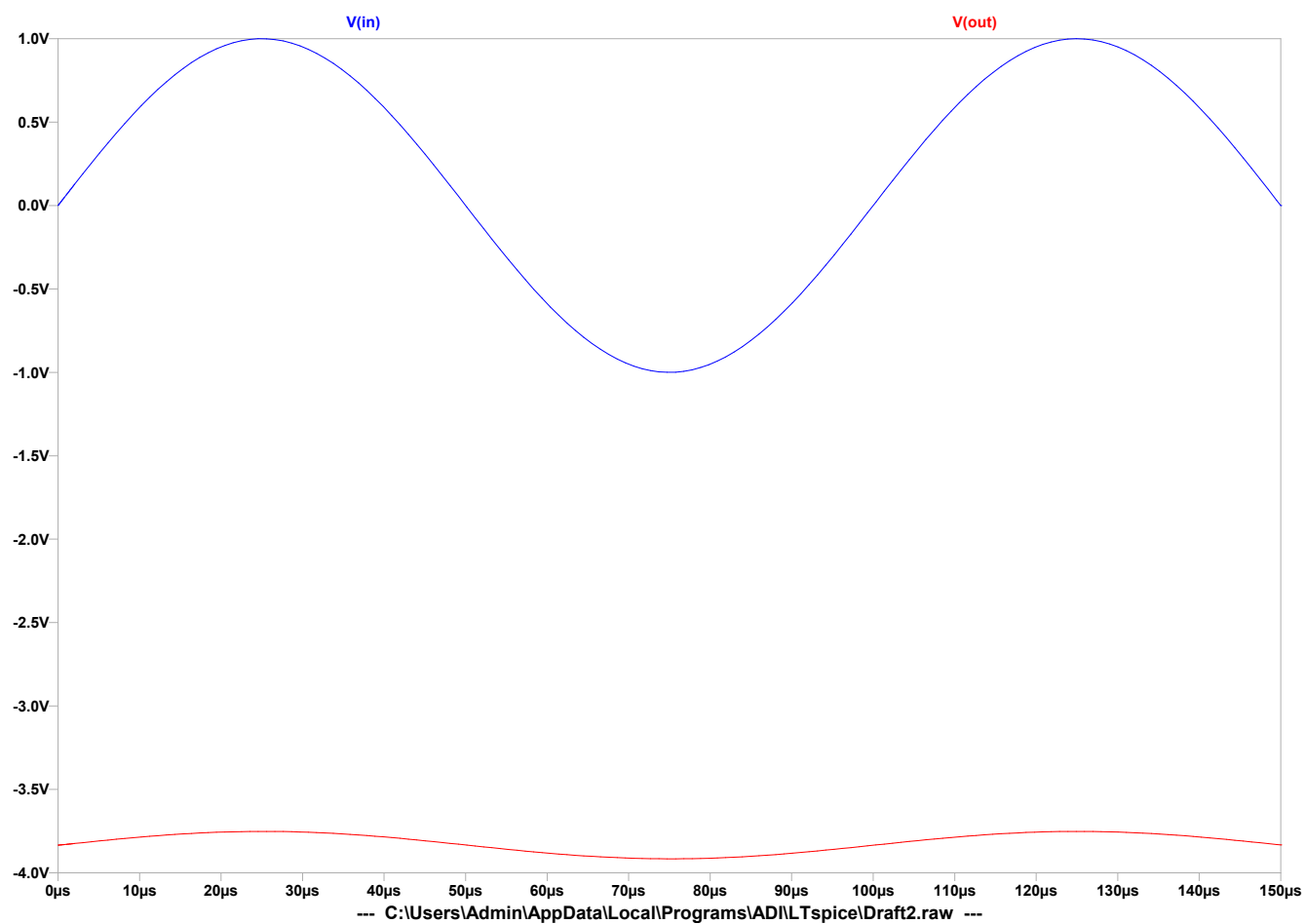

obr 6: Simulace a měření rozpojení na R_5

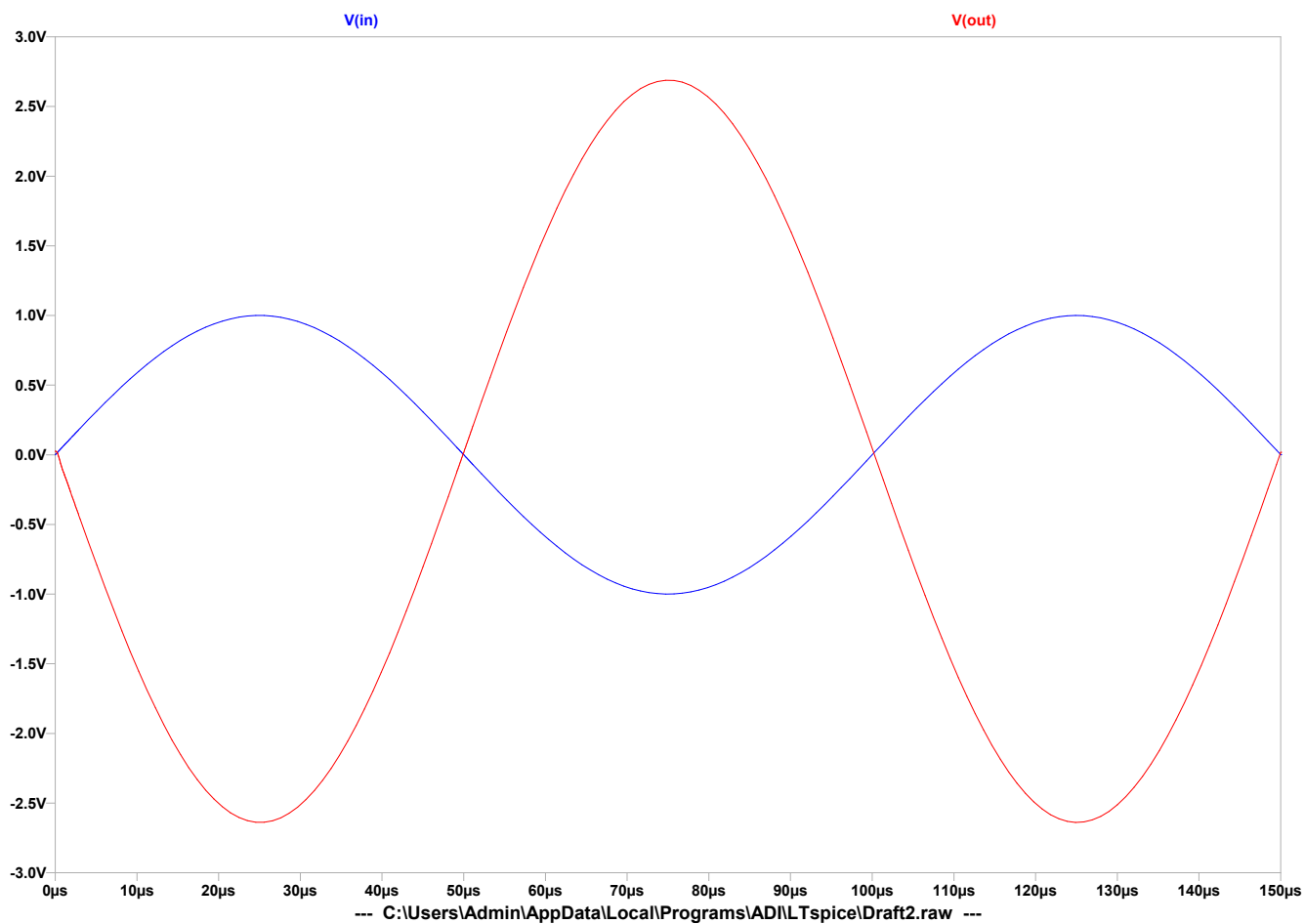

obr 7: Simulace neúplného rozpojení, $R_5 = 50k$

obr 8: Simulace zkratu mezi bází a emitorem Q_6

obr 9: Simulace zkratu mezi bází a emitorem Q_6 a rozpojení na R_5